

EUZEBIUSZ Z CEZAREI

ŻYCIE KONSTANTYNA

Wstęp, tłumaczenie, przypisy
Teresa Wnętrzak

Wydawnictwo WAM
Kraków 2007

OD TŁUMACZA

Niniejsze tłumaczenie *Życia Konstantyna*, pierwsze w języku polskim, opiera się na tekście wydanym przez J. P. Migne'a: *Patrologiae Cursus Completus, Series Graeca*, *Patrologiae Graecae* tomus XX, 1857-1886. W swym układzie zewnętrznym przekład polski stara się możliwie zachować układ oryginału. Dlatego poszczególne rozdziały dzieła opatrzone zostały numerem i tytułem. Dla przejrzystości i ułatwienia lektury spis tytułów rozdziałów podano także w spisie treści, zatem zrezygnowano z wyliczania rozdziałów na początku każdej księgi, jak ma to miejsce w wydaniu krytycznym.

W zakresie nazewnictwa stosowano następujące zasady: nazwy geograficzne i osobowe podawano w miarę możliwości w brzmieniu tradycyjnym: Rzym, Konstantynopol, a nie Roma czy Konstantinopolis, jedynie nazwy i imiona rzadko spotykane pozostawiono w brzmieniu oryginalnym, łacińskim lub greckim. Miejsca Pisma Świętego przytoczone zostały w tłumaczeniu własnym według tekstu Euzebiusza.

Obecne wydanie przekładu zostało opatrzone wstępem i przypisami. Mają one jednak charakter komentarza historycznego, a nie rozbioru krytycznego, bowiem w przeciwnym razie objaśnienia musiałyby przybrać rozmiary zbyt wielkie i stanowić całokształt historii politycznej i kościelnej epoki Konstantyna. Komentarz musi się więc z konieczności ograniczać do wskazówek najniezbędniejszych i służyć tylko do tego, aby umożliwić i ułatwić rozumienie treści i wprowadzić Czytelnika w lekturę tekstu Euzebiusza. We właściwym odczytaniu dzieła biskupa Cezarei szczególnie pomocna jest część komentarza poświęcona zagadnieniom literackim (charakterystyka *Życia Konstantyna* ze względu na jego specyficzny gatunek literacki) oraz ideologicznym. Ta część komentarza oparta została przede wszystkim na znakomitej pracy włoskiego uczonego Raffaele Fariny, *L'im-*

pero e l'imperatore cristiano in Eusebio di Cesarea, Zurich 1966. Przygotowane w oparciu o najnowszą literaturę przedmiotu przypisy, o charakterze głównie historycznym, w zamierzeniach ich autorki stanowić mają ciągły komentarz objaśniający, a gdy jest taka potrzeba, korygujący i uzupełniający przekaz Euzebiusza, tak by Czytelnik w trakcie lektury tekstu nie musiał sięgać do opracowań szczegółowych. Wobec tego zrezygnowano z odsyłania do nich Czytelnika i nie podawano w przypisach prac, na których oparte zostały poszczególne informacje wstępu czy komentarzy. Na końcu wstępu podano natomiast bibliografię, w której znajdują się również opisy bibliograficzne prac wykorzystanych przy opracowaniu zarówno wstępu, jak i przypisów.

Obecne wydanie dzieła Euzebiusza z Cezarei pozwoli zaspokoić potrzeby szerokich kręgów odbiorców tego rodzaju źródeł poznania, poznania tak historii Rzymu i historii Kościoła, jak i historii naszej cywilizacji i kultury w ogóle.

Polecamy książki wydane w serii „Źródeł Myśli Teologicznej”

1. Orygenes, *O zasadach*, 1996
2. Św. Atanazy, *Listy do Serapiona*, 1996
3. Pamfil, *Obrona Orygenesesa*, Rufin, *O sfalszowaniu pism Orygenesesa*, 1996
4. *Trójca Święta*. Tertulian, *Przeciw Prakseaszowi*, Hipolit, *Przeciw Noetosowi*, 1997
5. Teodeoret z Cyru, *Komentarz do Listu św. Pawła Apostoła do Rzymian*, 1997
6. Orygenes, *Korespondencja*, 1997
7. Ireneusz z Lyonu, *Wykład nauki apostoelskiej*, 1997
8. Św. Hieronim, *Komentarz do Księgi Jonasza*, 1998
9. Teodoret z Cyru, *Komentarz do I i II Listu do Koryntian*, 1998
10. Orygenes, *Komentarz do Ewangelii według Mateusza*, cz. 1, 1998
11. Grzegorz Cudotwórca, *Mowa na cześć Orygenesesa*, 1998
12. Grzech pierwotny. Augustyn, *Proces Pelagiusza*, 1999
13. Mariusz Wiktoryn, *Dzieła egzegetyczne*, 1999
14. Teodoret z Cyru, *Komentarz do listów do Galatów, Efezjan, Filipian i Kolosan*, 1999
15. Pelagiusz, *Komentarz do Listu św. Pawła do Rzymian*, 1999
16. Orygenes, *Homilie o Księgach Izajasza i Ezechiela*, 2000
17. Demonologia w nauce Ojców Kościoła. Hipolit, *O antychryście*, 2000
18. Św. Jan Chryzostom, *Homilie na Ewangelię wg św. Mateusza*, (cz. 1; hom. 1-40), 2000
19. Ambrozjaster, *Komentarz do Listu św. Pawła do Rzymian*, 2000
20. Teodoret z Cyru, *Komentarz do Listów do Tes., Tym., Tyt., Filem. i Hebr.*, 2001
21. Św. Grzegorz z Nyssy, *Drobne pisma trynitarne*, 2001
22. Klemens Aleksandryjski, *Wypisy z Theodota*, 2001
23. Św. Jan Chryzostom, *Homilie na Ewangelię wg św. Mateusza*, (cz. 2; homilie 41-90), 2001
24. *Dokumenty Soborów Powszechnych*, tom I, 2001
25. Orygenes, *Komentarz do Ewangelii według Mateusza* (cz. 2), 2002
26. *Dokumenty Soborów Powszechnych*, tom II, 2002
27. Orygenes, *Komentarz do Ewangelii według św. Jana*, 2003
28. Ambrozjaster, Hieronim, Pelagiusz, *Komentarze do Listu do Tytusa*, 2003
29. Rufin z Akwilei, *Obrona przed zarzutami Hieronima*, 2003
30. *Dokumenty Soborów Powszechnych*, tom III, 2003
31. Św. Ambroży, *Wyjaśnienie symbolu. O tajemnicach. O sakramentach*, 2004
32. Orygenes – Hieronim, *Homilie o Księdze Psalmów*, 2004
33. *Dokumenty Soborów Powszechnych*, tom IV, 2004
34. Grzegorz z Nyssy, *Homilie do błogosławieństw*, 2005
35. Nowacjan, *O Trójcy Świętej*, 2005
36. *Korespondencja między chrześcijaninem a muzułmaninem*, 2005
37. *Dokumenty synodów od 50 do 381 roku*, (Synody i Kolekcje Praw, tom I), 2006
38. Augustyn z Hippony, *O chrzcie*, 2006
39. Grzegorz z Nyssy, *O stworzeniu człowieka*, 2006
40. Aureliusz Prudencjusz Klemens, *Wieńce męczeńskie*, 2006
41. Św. Jan Chryzostom, *Mowy przeciwko judaizantom i Żydom. Przeciwno Żydom i Hellenom*, 2007
42. *Konstytucje apostoelskie*, (Synody i Kolekcje Praw, tom II), 2007
43. Grzegorz z Nyssy, *Homilie do Pieśni nad Pieśniami*, 2007
44. Euzebiusz z Cezarei, *Życie Konstancyntyna*, 2007